

G W E R Z

AR ROUE GRALON HA KEAR IS

War don : *Judik hag Holofernes* : pe war don *Bosen Elliant*.

I

Petra 'o neve e kear Is
Ma ze ken foll ar yaouankis ?
M ar klevan-me ar biniou,
Ar vombard hag an delennou ?

Neuz e kear Is netra neve,
Ann ebattou ma 've bemde,
Neuz e kear Is nemet traou koz,
Ann ebattou ma 've bemmoz.

Bojennou drez zo divoannet
A dor ann ilizou prennet,
Ha war ar beorien o wela
Ee'h hisser ar chas d'ho drailla.

D'ha c'hozek vloa ann oll verc'het
N'ho deuz doue, met ar pec'het
Ha da ober he gurunen,
E roont ho c'haera rozen.

Ahes, merc'h roue Gralon,
Tann an ifern enn he c'hálon,
Er penn kenta deuz ann dirol,
A gas d'he c'heul ar gear da goll.

Sant Gwenole, gant kalonad,
Zo bet m'eur vech e kaout e zad,
Ha gant daelou ann den Doue
Enn deuz lavarret d'ar Roue :

— « Gralon, Gralon, laka evez
« D'ann dizurzou a ren Ahès,
« Rag tremenet vo ann amzer
« Ma skuillo Doue he goler.

« El lec'h ma voa c'hoarsadek kent
« E vo neuze skrignaded dent,
« El lec'h ma voa kanaouennou,
« E vo neuze skrijadennou !... »

Hag ar Roue koz spourounet,
He verc'h hen evez kelennet ;
Mez diskaret dre ar gozni,
N'euz mui ann nerz da stourm outi.

Ha, skuiz gant rebechou e zad,
Evit mont deuz he zaoulagad,
Hi 'deuz gret gant droug-sperejou,
Eur palès kaer tost d'ar sklujou.

Eno, gant he amourouchen,
E ma fennoz an obaden,
Eno, enn aour hag er perles,
Evel ann heol e par Ahès...

II

— « Plijadur dec'h er palès-man,
« Merc'hed gentil a potred skan,
« Plijadur dec'h ha nozvez grèn. »
Eme eur prinz enn eur antrenn.

Ar prinz a zougue dillad ru.
He varo a voa hir a du,
Hag he izili a verve
Hag he zaoulagad a zeve.

— « Ra viot deut mad, estranjour,
« Eme Ahès gant eur beg flour ;
« Ia, ra viot deut da gwella,
« Mac'h n'hannvèit ann traou falla.

— « Neuze m'en hot digomer mad,
« A respontas ann divroad :
« Rag me er fall ze ken disket
« Hag ann hini neuz em krouet ! »

A kerkent Ahès d'er pedi,
Da ober eun dro zanz gant'hi,
Hag ann oli, a eneb Doue,
Gwassa ma c'hallent a doue.

Pa voa d'ann obadezen-ze fin,
Danser Ahès, en eur c'hoarzin,
Hag enn eur zével he ziou skoa,
A lavaras : — « Nouzoc'h netra !... »

« Kerc'hit din'ne deus a guer Is,
« Veseillou santel ann ilis
« Kerc'hit kroas ar c'hrussuflet
Eun hosti sakr, hag e velfet !

Ahès, a respontas timad :
— « Kavel vint enn iliz va zad,
« Rag va zad diot-me a gred
« Enn trompler-ze a Nazareth !... »

Tri a redas e ber amzer.
Hag a ziskaras ann Aoter,
Hag an traou zakr a we douget
Etre ho daouarn milliget,

Ar Prinz ru, raktal m'ho-gwelas.
A greis he galon a c'hoarzas,
Hag a lavaras c'hoaz enn-han :
— « Plijadur dec'h er palès man ! »

Da genta a doliou boutou,
E vrujunas ar veseillou,
Goude flatras ar grussifi,
Hag e krenchas war ann hosti !... »

A war-n'he, gant oll e noaz,
En eur gana. — « Malloz d'ar groaz !
E ras e seiz stum dishenvel,
Dansou ar seiz pec'hot marvel !... »

Kerkent ar palès a grenas,
Hag ar c'hurunou a strakas,
Hag a dreuz ho zellou n'ec'het,
E skoas tan glaz al luc'hed,

— « Na c'houi'vel, eme ar Prinz ru.
« Me laka Doue war e du... »
Me lavarent oll gant glac'har,
— « Ahès e deuz kavet e far !... »

III

Pa oa fin d'ar sakrilejou,
Messajer ann droug sperejou.
Chomet e sunan er palès,
A dostez da gaout Abès.

— « Va doussik kont, merc'h da C'hralon
« Ha muia karet va c'halon,
« Ha n'elfent me ket eneb gis
« Guelet alc'houe sklujou ker Is. »

— « Va zad a zoug enn he guerc'hen
« Ann alc'houe aour deuz eur chaden,
« Ha va zad breman zo kousket,
« Ha kaout ann alc'houe n'allan ket

Mes hen d'he zreid enn eun strinkas
Ha d'he dornic flour a bokaz,
Hag e dallas dre he zellou,
Korget a d'ân hag a zaélou.

IV

Heb goud ar pez a dremene,
Neuze eur pennad ac'hane,
Enn e balès ar Roue koz,
E voa kousket e kreiz ann noz.

Kambr paour Gralon ne voa enn-hi.
Netra nemet eur grussill
Deuet a zorn eur mignon ker,
Sant Kaourintin, Escop Kemper.

Netra nemet eun Aviel,
Roët gant eun den koz zantel,
Roët dez-han gant Gwenole.
Evel eur merk a garante.

Kaër enn e gozni vel eun .El,
E kouske Roue Breiz-Izel,
Hag enn dro de dal, e vleo gwen,
A re, dispak, eur gurunen.

Neuzè, Ahès, ar brincez fall,
Evel pa vije skoët dall,
Enn e gambr heb aon rag Doue,
A deu da laeres an alc'houe.

Enn eur vale war beg e zroad,
Ar verc'h a dosta skan de zad,
A goustadik deuz e guerc'hen.
A deun neur c'hoarzin, ar chaden.

V

Piou a deu du-hont gant ar ru,
Pignet war eun hinkane du,
Hag hen dann daoulam war e gein,
Ken a strink an t'ân deuz ar vein ?

Hennes eo messenger Doue,
Digasset enn Is dar Roue.
Ennez eo Abostol ar leiz,
Sant Gwenole, karet e Breiz.

Tostât'ra en eur c'haloupad
En he zorn deo e vaz abad,
Hag eur stol aour war he zaë venn.
Hag eur c'helic'h lân enn dro d'hebenn.

Setu hen e dor ar palès
E p'hini e kousk tad Abès
Diwar e varc'h an den zantel
A c'halv, enn noz, roue Breiz-Izel.

— « Gralon, Gralon, sao heb dale,
« Sao evit heulla Gwenole,
« Sao evit tec'hel deuz ar mor,
Sklujou kear Is a zo digor !

Hag a Roue koz trubullet'
E mez evele zo zaillet
— « Din-me, din-me, va marc'h prima
« Siouas peur gollet ar guer-ma !... »

Ha war e varc'h e ber amzer
E kerz da heul e vignon ker,
Ha war o lerc'h enn eur hiudal,
E klevont ar môr o ruial.

Neuze ar brincez dirollet,
He amourouz han'hi kollet,
Dre gear Is, ha glei hag a zao,
A rede, dispaket e bleo.

Pe glevas daou lamp ar c'hezek
Araog ar môr e liredek,
Dre al luc'het gant nec'hamant,
Hannez e zad hag ar zant.

— « Va zad ! va zad ! m'ar em c'harit,
« War o marc'h skan va c'hoerit »
Hag, he respont, an tad lener
A zao e verc'h war ann tailler.

Kerkent ar môr a vuanna,
Ha Gwenole, en eur grenn,
A gri : « Gralon, t'êl ann diaoul-se
« Divar dailler da hinkane !... »

Kouskoude c'hoas leun aankres,
Ann tad a zalc'h ar bec'herez.
Mez ar zant a ra zin ar groas
Hag a stok outi pen he vaz.

Kerkent, mestress an droug speret
A ruil er môr bras fuloret,
Hag e kleo tost ar Roue koz
Eur c'hoarzin skiltre kreiz ann nos.

Mes, rented skanvoe'h eb dale
E sall prim da c'heul Gwenole,
Hag he varc'h, gleb e beder c'har,
A lamp deus ar môr en douar.

Breman, ene Mari-Morgan,
Abès, deuz skeud al loar a gân,
A gân hag en eur vous c'hoarzin,
A grib er môr he bleo bezin.

VI

Da zao heol ar zant ha Gralon,
A ligne war lân Mene-Hôm,
P'hini, he dreit ebars enn trez,
Zao he ben war Douarnenez

Ac'hane Roue Breiz-Izel,
War he lerc'h a dolaz eur zel ;
Mez, el lec'h Is, gant he deg dor,
Ne velas mui nemet ar môr.

— « Eur gear em boa deus ar gaëra,
« — Ha setu hi et da netra !... »
Hag he galon oll a frellas,
Hag he zaoulagad a welas.

— Gralon, Gralon 'me Gwenole,
— Gralon, d'ann daoulin ganen-me. »
Ha Gralon dindan e c'hlac'har,
A goë d'ann daoulin d'ann douar.

Hag eno, dispak e vleo gwenn,
Hag e dal pleget er heultren
E lavare c'hoas ar Roue :
— Ra vo gret bolonte Doue !...

Pa zavas diwar he zaoulin,
Dindan tñn flamm heol ar mitin.
A velas, a dreuz he zañlou
E lugerni *Ru-Men-Goulou*.

War ar men-ze, hon tadou koz,
A skuille goad d'eun Doue foz, (1)
Hag ar Roue, e ber amzer,
A lavaraz d'he vignon ker :

— « Du-hont, e memor a gear Is,
« Me zavo d'ar feiz eun Illis,
Rag evit testeni d'ann oll
M'he galvo illis Remengol.

« Rag war dolen ru Deutalès
« Me lakañ da ren ar Werc'hez,
« Ha beb bloas, enn enor d'ar groas,
« E rin ober eur pardon braz.

« Eno, ann oll dud afluget,
« A gavo d'ho foanniou remed,
« A silvidiguez d'ho ene.
« Dre c'hraz Mari gwir vamm Doue

« Pa vo ann Doueou maro,
« Ha koët meur a goat dero,
« Eun de, deuz ar pevar avel,
« E teuio d'hi pobl Breiz-Izel.

Neuze ma ve sonj a Gralon,
E vo lavarot a galon :
— « Braz ar burzudou a so bed
« Ebars enn amzer dremenet !... »

(1) Ar werz-ma a zo bet great gant Olivier Souvestre, breur Emile Souvestre, deuz Montroulez, var dro 1859.

A benn beza gwirion, e fell lavaret ne zeuz bet biskoaz skuillet gwad en enor d'an doueou foz var an taoliou-mein. An taoliou mein hag ar vein-hir a oa bezlou tud brudet. An drouized, pere a oa araog ar veleien, na brezegent ive nemed ar Vad.

